

FAKULTA
SOCIÁLNÍCH VĚD
Univerzita Karlova

OPONENTSKÝ POSUDEK HABILITAČNÍHO ŘÍZENÍ

VYSOKÁ ŠKOLA MÚZICKÝCH UMENÍ V BRATISLAVE
FILMOVÁ A TELEVÍZNA FAKULTA

Odbor 2.2.5 Filmové umenie a multimédia

studijní program Scenáristika a réžia hraného a dokumentárneho filmu

Habilitant: **Mgr. art. Peter Bebjak, ArtD.**

„Baví mě překračovat hranice“, říká v jednom z rozhovorů režisér, scenárista a herec, Peter Bebjak. Ty jsou překročeny již při pouhém pohledu na obsáhlý dokladový spis habilitačního řízení se 4 celovečerními filmy, 2 krátkými filmy, 17 televizními filmy, minisériemi a seriály a zejména spoustou cen a mezinárodních uvedení, včetně Slnka v sieti, Českého lva, nebo nominace Slovenské republiky na amerického Oscara.

Jako snímky Bebjak předkládá dva celovečerní filmy, *Čistič* (2015) a *Čiara* (2017), které mají mnoho společného, například v tom, že oba také překračují hranice.

Čistič se pohybuje volně mezi žánry hororu, psychologického a sociálního dramatu. Hledá hranice mezi perversí a něhou, láskou a nenávistí, mezi zločinem a trestem, mezi nadějí a bezvýchodností. Je to film temný zjevenými psychologickými obsesemi a narušenostmi, je zasazen do podzimně vyhřezlé industriální Bratislavy.

Je také – jak píše jedna z recenzí, „intenzivně ztichlý“. Způsob, jakým Bebjak vypráví plnohodnotné vnitřní drama s minimalistickými dialogy, kdy musí všechnu naraci vystavět jen na situacích, je obdivuhodný. Přitom opět překračuje hranice v úhlech pohledu: svého hrdinu sleduje v odrazech skla při masturbaci, dlouhým sklem při nákupu svíček a na jízdě kole, z maximální blízkosti ve všech velikostech záběru, z ruky i ze stativu, s jízdou i bez; a divákům nabízí jeho pohled na svět, nejčastěji z podpostele, ze skříně, nebo z poza koupelnového závěsu. A stále se před jeho i našima očima dějí věci vnitřně napjaté, intimní a opět hraniční.

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD Univerzita Karlova

Peter Bebjak vystavěl tichý výkřik, se skvělými hereckými výkony (zejména Noël Czuczor) a vynikající kamerou (Martin Žiaran), stylově oscilující mezi hraným a dokumentárním filmem. Na filmu oceňuji soustředěný a postupně odhalující způsob vyprávění, který vybízí diváka k maximální pozornosti a spolupráci. Odměnou je mu znepokojivý pocit paralelního světa, který se zrovna možná právě teď odehrává u sousedů, jen na rozdíl od hlavního hrdiny ho zrovna teď neslyšíme ve panelákové větrací šachtě.

Film *Čiara* už překračuje pak všechny meze. Předně hranici mezistátní, a pak hranice diváckého i odborného úspěchu. Jakoby hraniční „čiara“ byla vykolíkováným hracím polem zločinu a ten pak jakýmsi mementem.

Bebjak pokračuje v tomto překračování od cigaret přes uprchlíky, od upřímné touhy proniknout na svobodu až po zkorumpovaného policejního kapitána, od zákazu lásky až ke svatbě, od přísah věrnosti až ke zradě. Autenticky diváka vtahuje do prostředí pašeráků a převaděčů, jejich hierarchie a nelítostná pravidla, v nichž je možné vše – od odštípnutí prstu kleštěmi až po pády odsouzců bez soudu s kamenem na krku do jezera. To všechno by mohl být efekt krimidramatu, možná společenské sondy do nedávné historie. Ale není – na pozadí všeho je zločin, vražda manžela-otce jako základní kontext a předpoklad výchovy hlavního hrdiny. Zkrátka všechno je v jejich světě špatně už od začátku a musí tak zůstat až do konce.

Závěrečná scéna v jezeře s mnohými mrtvolami je přízračně poetická, že nebyt slovenská, mohla by odkazovat až k *Vodníkovi* z Erbenovy *Kytice*.

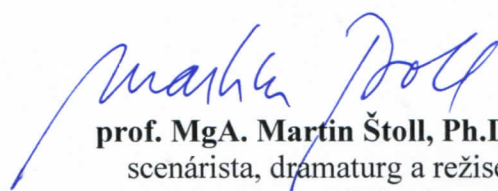
I zde je nutno ocenit herecké výkony (Tomáš Mašťalír, Emília Vašáryová nebo Andy Hryc), metodu budování napětí a to nejen v akčních scénách, a dávku zmiňované poetiky projevené ve výtvarném snímání nesamozřejmých hrůz (např. ve scénách v lomu).

K překračování hranic je třeba odvaha. Co jiného potřebuje pedagog, když se pouští do pedagogického procesu? Co jiného ale potřebuje také student, než mít odvážného učitele, k němuž díky tomu může mít respekt? Mám za to, že Peter Bebjak má potenciál své studenty vést k hranicím i za ně: k hranicím výrazu, k hranicím žánrů, k hranicím zobrazování intimity, násilí i lásky. Své postoje dokládá nezpochybnitelnými filmovými klenoty.

**FAKULTA
SOCIÁLNÍCH VĚD**
Univerzita Karlova

Po shlédnutí obou filmů, i po pečlivém prostudování Dokladového spisu a všech dalších habilitačních aktivit se domnívám, že Mgr. art Peter Bebjak, ArtD. je originálním evropským tvůrcem, citlivým k nespravedlnosti, k hranicím slušnosti a morálky, který je schopen nahlédnout hlubinné vrstvy lidské psychiky a společnosti. A jako takový má potenciál Filmové a televizní fakultě poskytnout vlastní režijní školu, pročež **bez výhrad doporučuji Vědecké a Umělecké radě VŠMU zdárné završení jeho habilitačního řízení, tedy udělení umělecko-pedagogického titulu „docent“.**

prof. MgA. Martin Štoll, Ph.D.
scenárista, dramaturg a režisér
vedoucí katedry mediálních studií

V Praze 1. 4. 2019